

Vaše značka 153/2022/OPO
Sp. zn. 39/2021/NZ/MSŘ
Č. j. KVOP-39252/2022
Datum 13. července 2022

Vážený pan
prim. MUDr. Pavel Mošťák
ředitel
Psychiatrická nemocnice Brno
Húskova 2
618 32 Brno – Černovice

Vážený pane řediteli,

obracím se na Vás v návaznosti na Vaši reakci na zprávu, která vznikla na základě systematické návštěvy Psychiatrické nemocnice Brno (dále jen „nemocnice“). Návštěva proběhla ve dnech 15. až 17. září 2021.

V úvodu sděluji, že jsem ode dne 1. července 2022 převzal vyřizování šetření souvisejícího s touto návštěvou od své zástupkyně.

Vaše vyjádření k opatřením a přijaté kroky k jejich naplnění považuji za dostatečné u 37 ze 49 opatření formulovaných ve zprávě. U zbylých 12 opatření považuji za nutné vyjádřit se k Vaší reakci a u 10 z nich žádám o její doplnění. Děkuji Vám i všem zaměstnancům nemocnice za energii, kterou věnovali realizaci opatření.

Dále uvádím opatření, u nichž Vás žádám o doplňující vyjádření, případně považuji za vhodné se k Vaší reakci vyjádřit.

Opatření 8

Text opatření ve zprávě: *Vnitřním předpisem standardizovat stupně dohledu nad pacienty (do 6 měsíců).*

Respektuji, že stanice nemocnice se od sebe výrazně liší. Navrhuji zvážit alespoň zavedení standardizovaných stupňů dohledu na stanicích, kde je poskytována akutní péče. Sjednocení a formalizování dohledu nad pacienty přispěje k bezpečí pacientů a posílí také postavení nemocnice pro případ nežádoucí události vedoucí ke zranění či úmrtí pacienta, protože nemocnice bude schopna prokázat, že nastavila pravidla, která od ní lze spravedlivě požadovat¹, a zajistila jejich dodržování. **Žádám Vás proto o zvážení zavedení standardizovaných stupňů dohledu alespoň na stanicích 12 a 22.**

Opatření 12

Text opatření ve zprávě: *Umožnit pacientům nosit osobní oblečení, a to vlastní nebo přidělené stejnému pacientovi po celou dobu jeho hospitalizace (bezodkladně).*

Oceňuji kroky k zajištění větší možnosti vyprat si vlastní oblečení.

¹ Viz § 8 odst. 5 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

Požadavek na to, aby pacientům, kteří nemají vlastní oblečení, bylo po celou dobu hospitalizace přiděleno stejné oblečení, však nemohu považovat za dostatečně naplněný. Ve vyjádření uvádíte, že zvažíte možnost kroků k zajištění toho, aby pacientům bylo přidělováno po dobu hospitalizace oblečení určené pouze jim. **Žádám Vás o konkretizaci těchto kroků a o sdělení, kdy je bude možné začít realizovat.**

Opatření 15

Text opatření ve zprávě: *Odstranit průzory na toalety (bezodkladně).*

Sdělil jste, že průzory na toalety jsou jen na stanici 22, která poskytuje péči pacientům v akutním stavu a že průzory jsou na této stanici opodstatněny riziky.

Takováto praxe neodpovídá zjištěním z oddělení poskytujících akutní péči v jiných nemocnicích. Realizaci sebepoškození na toaletě lze předcházet pořízením klik znemožňujících zavěšení a odstraněním dalších závěsných bodů a možných škrtdel, či pořízením těžko rozbitného vybavení toalet. Za nejvhodnější krok považuji důsledné vyhodnocování rizika a vyčlenění personálu, který ví, jak dlouho pacient na toaletě pobývá a v případě nutnosti může na toaletu ihned vstoupit pomocí univerzálního klíče.

V jiných nemocnicích byli pacienti v akutním riziku sebevraždy umístováni na pokoje, kde bylo okolí toalety snímáno kamerou, nebylo ale vidět na pacienta vykonávajícího potřebu. Situaci, kdy pacienta vykonávajícího potřebu může velkým průhledem vidět kdokoliv (včetně spolupacientů), kdo vstoupí na společnou toaletu, nemohou akceptovat.

Žádám Vás proto o zajištění bezpečí pacientů na toaletě stanice 22 důstojnějším způsobem. Do doby realizace těchto kroků požaduji alespoň zapískování² průhledů do takové míry, aby neumožňovaly neúmyslné nahlížení na pacienta vykonávajícího potřebu.

Opatření 17

Text opatření ve zprávě: *Na stanici 22 zřídit nejméně 1 ložnici (ideálně však více), která není snímána kamerami (do 6 měsíců).*

Vítám Vaši ochotu kamery v opodstatněných případech vypínat. Mám za to, že tímto postupem může nemocnice, kromě zvýšení soukromí pro pacienty, získat data svědčící pro to, že některé kamery lze odstranit, případně data pro kontrolní orgán, dosvědčující, že zvolené množství kamer je nutné, protože všechny jsou zapnuté neustále.

O používání kamer na psychiatrických odděleních mí předchůdci dlouhodobě jednali s Ministerstvem zdravotnictví a Úřadem pro ochranu osobních údajů. Doufám, že na základě těchto jednání vznikne doporučení pro to, jak a kdy kamery používat.

² To, jak může částečné zacinění průzoru vypadat, zachycuje obrázek č. 4 na s. 20 zprávy.

Opatření 20

Text opatření ve zprávě: *Přijímat kroky k dalšímu zvyšování důstojnosti pobytu v nemocnici ve smyslu výše uvedeného (průběžně).*

Ve vyjádření jste sdělil, že za jedinou alternativu k mřížím na některých oknech považujete výměnu oken, což je finančně náročné. V jiné dříve navštívené nemocnici se pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv setkali s tím, že u oken byly navrtány zarážky znemožňující jejich otevření v takovém rozsahu, aby pacient mohl z okna vyskočit či vypadnout. Tuto alternativu nabízím ke zvážení.

Obrázek 1 – zarážka znemožňující otevření okna

Opatření 25

Text opatření ve zprávě: *Rozšířit přístup k aktivitám, které vedle léčby umožní odreagování a smysluplné trávení času, a to zejména na stanicích poskytujících péči gerontopsychiatrickým pacientům (průběžně).*

Toto opatření mířilo primárně na stanici 17, kde pacienti popisovali velkou nudu a jednotvárnost.

Žádám Vás o zaslání rozpisu aktivit, které vedle léčby umožní odreagování a smysluplné trávení času, dostupných pacientům na stanici 17 v některém z týdnů (pondělí – neděle), po obdržení tohoto dopisu. V rozpisu prosím uveďte, jaké aktivity byly pacientům dostupné jaký den, jak dlouho trvaly a kolik pacientů se jich mohlo zúčastnit.

Opatření 27

Text opatření ve zprávě: *Vybavit stanici 17 zvedákem se závěsem (a možností zvážit pacienta) pro přemísťování pacientů se zhoršenou mobilitou (do 3 měsíců).*

Uvedl jste, že pacienty je možné zvážet na všech stanicích. V záznamech pacienta CH. ze stanice 12 jsem nenalezl záznamy o hmotnosti, přestože se jednalo o nechodícího pacienta vyššího věku s kognitivním postižením, u nějž se sledování pravidelné hmotnosti jeví jako vhodné. Obdobně u pacientů na stanici 17 nejsou záznamy o hmotnosti tak časté, jako na stanici 10.

Žádám Vás proto o sdělení, jak jsou váženi pacienti s omezenou mobilitou na stanicích nevybavených zvedákem s váhou, a to zejména na stanici 17 a 10. Dále žádám o sdělení,

jak jsou nastavena pravidla pro to, který pacient a jak často na uvedených stanicích bude vážen.

Opatření 30

Text opatření ve zprávě: *Zajistit, aby o použití postranic rozhodl lékař a ve zdravotnické dokumentaci zaznamenávat, jak dlouho pacient pobýval v lůžku s postranicemi (průběžně).*

Pravidelné používání postranic je spojeno s riziky, a to např. s vynucenou inkontinencí a imobilizací. Nemohu proto souhlasit s Vaším sdělením, že nepovažujete za vhodné uvádět použití postranic do zdravotnické dokumentace za účelem její přehlednosti. Pokud nebude ze zdravotnické dokumentace zřejmé, kdy byly postranice nasazeny, nebude možné ověřit, jak dlouho byl pacient v pohybu limitován.

Záznam o nasazení a sejmutí postranic má být součástí zdravotnické dokumentace, protože se jedná záznam o poskytnuté ošetrovatelské péči. Takovéto záznamy jsou součástí zdravotnické dokumentace podle § 1 odst. 2 písm. g) vyhlášky č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci, ve znění pozdějších předpisů. **Žádám Vás proto o zajištění zaznamenávání délky pobytu pacienta v lůžku s postranicemi ve zdravotnické dokumentaci.**

Co se týče rozhodování lékaře o použití postranic, tak v situaci, kdy nepovažujete za vhodné, aby lékař rozhodoval o každém použití postranic, tak Vás **žádám o zvážení možnosti, aby lékař za účelem předejití komplikací spojených s dlouhodobým používáním postranic zhodnotil alespoň každé použití postranic trvající déle než 24 hodin.**

Opatření 34

Text opatření ve zprávě: *Pokud je pacient v místnosti uzamčen, byť na svou žádost, a nemůže ji sám opustit, přistupovat k takovému uzamčení jako k použití omezovacího prostředku, pokud se nejedná o uzamčení z epidemických důvodů (průběžně).*

Respektuji Váš odborný názor, že používání místností určených k bezpečnému pohybu nepovažujete za vhodné. S místnostmi určenými k bezpečnému pohybu se pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv setkali i v nově budovaných psychiatrických zařízeních a nelze tvrdit, že by tyto místnosti vždy působily nedůstojně. S ohledem na to, že v nemocnici nebylo zjištěno dlouhotrvající používání pásů nebo intenzivní používání farmakologických omezovacích prostředků, tak k Vašemu přístupu k místnostem určeným k bezpečnému pohybu nemám výhrady.

Opatření 44

Text opatření ve zprávě: *Uzamykat z protiepidemických důvodů na pokojích pouze pacienty, u nichž pro to existuje právní důvod a ten pacientům prokazatelně sdělovat (průběžně).*

Nerozporuji, že zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje uzamknout v krajní situaci pacienta na pokoji z protiepidemických důvodů na základě rozhodnutí poskytovatele zdravotních služeb. Smyslem tohoto opatření je nemocnici upozornit na to, že uvedený postup na ni klade specifické požadavky. Písemné rozhodnutí o nařízení protiepidemického opatření musí být prokazatelně předáno

pacientovi a musí být součástí jeho zdravotnické dokumentace (viz § 67 odst. 3 zákona o ochraně veřejného zdraví). Součástí nařízení protiepidemického opatření také má být informace o tom, jak dosáhnout jeho přezkumu.

Žádám Vás proto o zhodnocení, zda nemocnice v případě uzamčení pacienta na pokoji z protiepidemických důvodů postupuje plně v souladu se zákonem o ochraně veřejného zdraví.

Opatření 46

Text opatření ve zprávě: *Pokud pacient není schopen udělit právně platný souhlas s hospitalizací (např. není orientován místem, časem či osobou) a souhlas neudělal ani jeho zákonný zástupce, usilovat o vyjádření soudu k takové hospitalizaci, a to i v situaci, kdy pacient neohrožuje sebe nebo ostatní a není dán jiný důvod pro hospitalizaci bez souhlasu (průběžně).*

Děkuji za příslib projednání opatření s Městským soudem v Brně a **žádám Vás o sdělení, jak se tato jednání promítla do praxe nemocnice.**

Opatření 49

Text opatření ve zprávě: *Provést interní kontrolu vedení zdravotnické dokumentace (do 6 měsíců).*

Ve vztahu k uvedenému opatření Vás **žádám o zhodnocení přiloženého anonymizovaného listu ze zdravotnické dokumentace pacientky O., a to zejména z hlediska toho, zda byla ze zdravotnické dokumentace ošetřujícímu personálu dostatečně zřejmá zlomenina.**

Mám za to, že informace o zlomenině by na takovém listu měly být zaznamenány výslovně, a to např. v řádku ostatní diagnózy nebo v horní části pravého sloupce, kde je záznam o dietě nebo permanentním močovém katetru.

Ze stávajícího záznamu není jasné, zda ošetřujícímu personálu bylo zřejmé, že pacientka O. má zlomeninu, což by mohlo vysvětlit, že se dne 10. 10. 2019 bránila nasazení ortézy. Nejasné také je, za jakým účelem jí byla ortéza sejmuta (nabízí se úvaha o provedení ranní hygieny, stejně tak, ale mohla být ortéza sejmuta na celou noc, což se nejeví jako vhodné), když v pravém sloupci je uvedeno „ORTÉZA LEVÉ PŘEDLOKTÍ TRVALE“.

Vážený pane řediteli, žádám Vás o písemnou doplňující reakci ke zprávě, a to do 60 dnů od obdržení tohoto dopisu.

Děkuji Vám i všem zaměstnancům nemocnice za poskytnutou součinnost.

S pozdravem

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Příloha

Anonymizovaný záznam ze zdravotnické dokumentace pacientky O. ze dne 10. 10. 2019